

16 Αυγούστου 2016

Η άρνηση της Θεομητρότητας της Θεοτόκου και οι σωτηριολογικές της επιπτώσεις για τον άνθρωπο (Ηρακλής Αθ. Φίλιος, Βαλκανιολόγος-Θεολόγος)

[/ Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aVGSmy>]

Όσοι αρνήθηκαν τη θεότητα του Χριστού (Άρειος), αρνήθηκαν και τη Θεομητρότητα της Θεοτόκου (Νεστόριος). Όσοι δε πάλι αρνήθηκαν τη Θεομητρότητα της Θεοτόκου, είδαν τον Χριστό ως κτίσμα («αλλ' αρχήν του κτίζεσθαι έσχεν και αυτός» κατά τον Άρειο) και όχι ως Θεό. Στους παραπάνω αρνητές της αλήθειας ανήκουν και οι Ευνόμιος, Παύλος Σαμοσατεύς, Θεόδωρος Μοψουεστίας, Διόδωρος, οι Μανιχαίοι κ.ά.

Γράφει σε μία Επιστολή του ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρεύς, προκειμένου να περιγράψει την παραπάνω πραγματικότητα: «... διωμολόγηκε δε σαφώς, Θεοτόκον ειπείν μη είναι την αγίαν Παρθένον, όπερ εστίν εναργώς ειπείν, μη είναι Θεόν αληθώς τον Εμμανουήλ». Και αυτή η αφαίρεση της Θεομητρότητας από την Θεοτόκο και της θεότητας από τον Χριστό, έχει σαφώς σωτηριολογικές επιπτώσεις για τον άνθρωπο, αφού απομακρύνεται η σωτηρία του. Η σχέση της Θεοτόκου με τον Χριστό δεν αναλώνεται σχηματικά σε μία σχέση ηθικής επικοινωνίας και αμοιβαιότητας, αλλά εγκεντρίζεται στο «υπέρ νουν» μυστήριο της Θείας Οικονομίας.

Ύστερα απ' όλα αυτά γεννάται ένα ερώτημα. Για ποιο λόγο ο Νεστόριος και η παρέα του δεν θέλησαν να πιστέψουν στη Θεομητρότητα της Υπεραγίας Θεοτόκου; Εδώ θα έλεγα ότι η απάντηση δεν αφορά μόνο τον Νεστόριο που υπήρξε άμεσος αρνητής της Θεομητρότητας, αλλά και τον Άρειο που υπήρξε έμμεσος αρνητής της. Κι αυτό για το λόγο ότι όταν ο Άρειος δεν δεχόταν τον Χριστό το δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδος ως Θεό, στην πραγματικότητα δεν δεχόταν το

γεγονός ότι η Παναγία γέννησε Θεό, αλλά άνθρωπο. Είναι λοιπόν ά μ ε σ α συνδεδεμένα τα δύο πρόσωπα. Του Χριστού και της Θεοτόκου. Ας δούμε όμως τον λόγο για τον οποίο ο Νεστόριος δεν δεχόταν τη Θεομητρότητα. Λόγο παρόμοιο με τις αξιώσεις της αθεΐας.

Η προβληματική που γεννά αυτή η άρνηση, έχει τις ρίζες της στην αρχαιοελληνική φιλοσοφία. Χωρίς να έχω την παραμικρή διάθεση να θίξω τον πλούτο της και την προσφορά της στη θεώρηση των πραγμάτων, εκείνο που δημιούργησε το πρόβλημα είναι το γεγονός ότι οι αιρετικοί επηρεασμένοι σφοδρά από φιλοσοφικά σχήματα, έννοιες φιλοσοφικών όρων και συσχετισμούς αυτών με την αλήθεια του δόγματος, κατάφεραν να απεμπολήσουν το μυστήριο της του Θεού Οικονομίας και με σκεπτικό και άκρως ορθολογιστικό τρόπο να δουν τα θέματα υπό το φως της λογικής εξήγησης.

Ο Νεστόριος όπως και η παρέα του, προσέδιδαν στη Θεοτόκο τον τίτλο «*ανθρωποτόκος*», *Χριστοτόκος*», «*Κυριοτόκος*» και «*Θεοδόχος*». Κάποιοι απ' αυτούς αληθεύουν, όμως αποτελούν μέρος της αλήθειας. Δεν ανταποκρίνονται πλήρως στην αλήθεια του μυστηρίου που συντελέστηκε. Μιας αλήθειας που αρνήθηκε ο ευσεβιστής Νεστόριος, ο ιερέας Αναστάσιος και οι γύρω του. Η αλήθεια απέχει από τους όρους αυτούς και φανερώνει τη γέννηση του Θεού στη μήτρα ενός δημιουργήματος, μιας ανθρώπου, της Θεοτόκου. Ποτέ λοιπόν δεν υιοθέτησαν τον όρο «*Θεοτόκος*».

Τι έλεγε λοιπόν ο Νεστόριος; «*Θεοτόκον την Μαρίαν καλείτω μηδείς, Μαρία γαρ άνθρωπος ην, υπό ανθρώπου δε Θεόν τεχθήναι αδύνατον*». Να λοιπόν ο εραστής του ορθολογισμού που έθαψε στο νου του το μυστήριο σωτηρίας του ανθρώπου. Το να αρνείται επίμονα τον όρο «*Θεοτόκος*», είναι σαν να αρνείται την πραγματική αντίδοση των ιδιωμάτων στο ένα Πρόσωπο του Χριστού. Η πρωτοβουλία του «*τεχθήναι*» λοιπόν, ανήκει στον ίδιο τον Θεό όπως έχει ήδη αναφερθεί και όχι στον άνθρωπο. Ο Θεός επέλεξε την Μαρία και όχι η Μαρία τη δυνατότητα να γεννήσει τον Θεό. Αυτό εννοεί ο άγιος Κύριλλος λέγοντας πως «*ου ημείς ηρξάμεθα του πράγματος, αλλ' ο εκ Θεού Θεός μονογενής*».

Για τον Νεστόριο και τους αιρετικούς του, «τα ομοούσια τίκτουν ομοούσια». Δεν γίνεται με άλλα λόγια μία γυναίκα, μία άνθρωπος, το κτιστό δηλαδή να γεννήσει το άκτιστο, γιατί πρέπει να γεννήσει το κτιστό πάλι («πως γαρ αν είη τις μήτηρ παρ' αυτών ονομάζοιτο, ανθρωπότης το τεχθέν, ου θεότης, πάσης γαρ ίδιον μητρός, ομοούσια τίκτειν, η ουν ουκ έσται μήτηρ, ομοούσιον εαυτή μη τεκούσα, η μήτηρ παρ' αυτών καλουμένη, τον εαυτή κατ' ουσίαν εγέννησεν όμοιον», Κυρίλλου Αλεξανδρείας, Προς Νεστόριον).

Ο Νεστόριος όσον αφορά το Πρόσωπο του Θεού, δεχόταν το φαινομενικό πρόσωπο του Χριστού, το οποίο ο ίδιος χωρίζει σε δύο Υιούς. Τον Υιό του Θεού και τον Υιό του ανθρώπου. Τον Ιησού και τον Λόγο, σε μία χαλαρή μεταξύ τους ενότητα. Δεν δεχόταν την αντίδοση των ιδιωμάτων και την υποστατική ένωση της ανθρώπινης και της θείας φύσης. Απέρριπτε τον όρο του αγίου Κυρίλλου «Θεός Λόγος σεσαρκωμένος» και θεωρούσε τον Χριστό «θεοφόρο άνθρωπο». Έναν άνθρωπο δηλαδή όπως είναι και οι άγιοι. Μόνο που ο Χριστός είναι «ενανθρωπήσας Θεός».

[Συνεχίζεται]